

Ramon Folch i Camarasa investit Doctor Honoris Causa per la Universitat Autònoma de Barcelona (octubre de 2006). – El 26 d'octubre de 2006 va tenir lloc la cerimònia d'investidura com a Doctor Honoris Causa de Ramon Folch i Camarasa per la Universitat Autònoma de Barcelona a proposta de la Facultat de Traducció i d'Interpretació. És una distinció al mèrit de la seva destacada obra de traducció, però també a la seva obra d'escriptor i al seu compromís cívic i patriòtic, tres aspectes indistingibles en la seva trajectòria, tal com remarcà la padrina de la cerimònia, la Dra. Montserrat Bacardí, que destacà igualment la importància d'aquell acte per a la consolidació de la disciplina acadèmica i per a l'ofici de traduir, el qual encara avui dia manca del merescut reconeixement social i econòmic, com palesa el contrast entre l'ambició de la tasca de figures com Ramon Folch i Camarasa i l'escassa projecció que tenen.

Nascut a Barcelona el 1926, Ramon Folch i Camarasa es llicencià en dret, però no arribà a exercir mai, sinó que, seguint els passos del seu pare, el popular escriptor Josep M. Folch i Torres, inicià una producció que a hores d'ara constitueix una obra fecunda que abasta el teatre, la novel·la, el conte, la poesia i la prosa de no-ficció, per la qual ha obtingut diversos premis i el reconeixement de la crítica i del públic. Paral·lelament, als anys cinquanta, mentre feia de corrector per a l'editorial de Josep Janés, s'introduí en el món de la traducció de manera autodidacta, com pràcticament tots els qui es formaren en un temps en què no hi havia estudis universitaris en aquest camp i, atesa l'especial persecució a què la censura franquista sotmetia les traduccions al català, hagué de començar la seva carrera traduint al castellà tota mena de productes dels quals mai no va voler responsabilitzar-se signant amb el seu nom pel fet d'haver de treballar amb una llengua imposada.

Tan bon punt el context polític i les condicions laborals li ho van permetre, renuncià a la feina a l'editorial per convertir-se en el primer traductor professional en llengua catalana –un obrer de la traducció, tal com ell mateix es definí en el seu discurs–, format a partir de la pràctica en un ofici difícil de transmetre als altres; un traductor «tot terreny», d'altra banda, amant a acceptar pràcticament qualsevol encàrrec (textos de teatre, poesia, filosofia, teologia, novel·la, contes infantils, cançons de música moderna...), productes de qualitat diversa de tots els quals, però, assegurà haver après alguna cosa. I és que, tal com observà, la seva és una tasca subordinada que requereix una disponibilitat constant a documentar-se i a aprendre, i prou humilitat per a servir l'original evitant de desfigurar-lo i sense caure en la temptació d'intentar millorar-lo; una tasca, alhora, que té una gran influència en la creació original, en tant que obliga a eixamplar els horitzons i enriqueix el vocabulari.

Així, d'ençà que el 1959, en plena dictadura, Folch i Camarasa publicà per a la Biblioteca Selecta el *Diari* d'Anna Frank, ha dut a terme una activitat ininterrompuda, fins i tot durant els tretze anys (del 1973 al 1986) en què ocupà una plaça de traductor a l'Organització Mundial de la Salut, a Ginebra. Això l'ha dut a posar en la nostra llengua vora cent cinquanta títols a partir de l'anglès, el francès, l'italià i l'espanyol, entre els quals es troben obres de grans clàssics contemporanis, com ara Daudet, Dickens, Capote, Cela, Colette, Conrad, Faulkner, Fitzgerald, Hemingway, Huxley, Mailer, Maurois, Miller, Nabòkov, Orwell o Sartre. A la dedicació vocacional, shi afegia, tal com assenyala la padrina de la cerimònia, el compromís que també assumiren altres contemporanis seus com M. Aurèlia Capmany, Manuel de Pedrolo o Josep M. Espinàs de contribuir a redreçar la llengua i la literatura seguint l'exemple de tants altres escriptors de la primera meitat del segle xx que havien alternat la creació literària amb la incorporació d'obres estrangeres clàssiques i modernes. És per això que el mateix home natjat féu extensiu l'honor que hom li concedia aquell dia a tots els companys de professió que, encara sota el franquisme, treballaren per salvar el buit dels primers anys de dictadura i aconseguiren mantenir l'excel·lent i sòlida tradició de traductors que Catalunya havia produït des de temps antic, estroncada per la guerra civil i per la posterior censura i repressió, com també als traductors en actiu, formats ja a la universitat, que malden per conservar la qualitat que havien assolit els seus predecessors. Amb la satisfacció d'haver treballat modestament però amb convicció pel nostre país, insistí, com ja feien anys enrere Cèsar August Jordana o Josep Carner, entre d'altres, en la necessitat per al bon traductor de tenir, a més d'un coneixement profund d'una llengua estrangera, un domini íntim de la llengua pròpia i una «finor» i un gust literari indispensables que s'adquireixen amb la lectura i l'escriptura, i convidà els futurs traductors –als quals recordà el privilegi de disposar d'unes eines que a la seva generació els foren negades– a contribuir a corregir el progressiu empobriment de la llengua emprant un llenguatge correcte i entenedor, sense deixar de recuperar mots una mica en desús per mantenir les expressions i les construccions gramaticals que constitueixen la identitat del català, el seu geni.

Precisament, la Dra. Bacardí clogué la seva presentació advertint del paper que la traducció, com a acte creatiu i gens innocent, pot tenir en el món cada cop més global d'avui dia per a la preservació de les llengües sotmeses a algun tipus de minorització i féu present a les institucions acadèmiques i científiques la necessitat de fer emergir les aportacions de vàlua com la de Ramon Folch i Camarasa i de garantir la transmissió de l'ofici i la possibilitat d'estudi i de recerca en aquest àmbit.